

GUAVE

Ode aan Javaanse batik

ROMÉE MULDER EN MYRTHE GROOT BRENGEN MET HUN LABEL GUAVE HET AMBACHT VAN DE JAVAANSE BATIK ONDER DE AANDACHT EN KIEZEN VOOR HANDGEMAAKTE BATIK IN EEN STRIJD TEGEN MACHINAAL GEPRINTE BATIK. IN DE STUDIO VAN GUAVE ZIJN ZE AAN HET WERK TUSSEN DE STRIJKIJZERS, DE NAIMACHINES EN STAPELS MET PRACHTIGE BATIK STOFFEN EN VERTELLEN ZIJ GRAAG OVER DE UNIEKE TECHNIEK VAN HET JAVAANSE BATIK.

Tekst: Simone Bruin

Romée en Myrthe delen een cultu-
rele achtergrond: hun beide voorou-
ders komen van Java en zij hebben
een voorliefde voor batik, textiel en
mode. Op het Indonesische eiland
Java wordt er een unieke manier van
batikken uitgevoerd, deze ambacht is
in 2009 door Unesco uitgeroepen tot
immaterieel erfgoed van Indonesië.
"De uitsparingstechniek van batik is
eigenlijk een wereldwijde techniek
die in veel culturen wel een bepaal-
de vorm heeft", vertelt Romée. "De
Javaanse batik is uniek omdat de
tjanting, een koperen waspennetje,
wordt gebruikt voor Batik Tulis. Batik
Tulis staat voor handgeschreven batik.
Met hete was en de tjanting worden
patronen aangebracht op de stof.
De manier waarop deze batik wordt
uitgevoerd en hoe verfijnd dat kan, dat
is echt uniek voor Java."

BATIK TULIS EN BATIK CAP

Naast Batik Tulis werken ze op Java
ook met Batik Ca, zo vult Myrthe aan.
"Voor deze techniek wordt gebruik
gemaakt van grote koperen stem-
pels, deze caps worden met de hand
gemaakt. Deze manier van batikken is
opgekomen omdat ze hiermee sneller

kunnen produceren en om met batik
uit fabrieken te concurreren. Een Batik
Cap is een stempel van twintig bij
twintig en van koper, dat is dus best
wel zwaar en het wordt daarom vaak
door mannen gedaan." "Het proces
van Batik Cap is eigenlijk net zoals
bij blokprint, je ziet precies waar je
bent geëindigd en waar je weer verder
moet", voegt Romée toe. "Naast dat
het sneller is dan Batik Tulis kunnen
er met Batik Cap ook meer grafische
prints gecreëerd worden en geeft het
strakkere lijnen."

HANDSCHRIFT

Bij Batik Tulis zie je het handschrift
van de maker, vaak zie je dan ook
kleine imperfecties. Het patroon wordt
op de stof geschreven waardoor de
lijnen niet altijd even strak zijn, maar
het is wel het echte ambacht. "Van
oudsher wordt dit door vrouwen
gedaan omdat het heel verfijnd werk
is, het wordt van moeder op dochter
doorgegeven", aldus Myrthe.

ZOEKTOCHT

Voordat Guave werd opgericht be-
gonnen Myrthe en Romée met een
zoektocht naar hun eigen identiteit

en werd hun interesse in duurzame
mode gewekt. "Waar wij in het begin
tegenaan liepen is dat er in Nederland
weinig echte batik stoffen te vinden
zijn", benadrukt Romée. "Tijdens onze
zoektocht zijn we tot de conclusie ge-
komen dat we naar Indonesië wilden
gaan om echte batik stoffen te kopen
en hebben we ook de keuze gemaakt
om met alleen handgemaakte batik
te werken. Naast dat handgemaak-
te batik mooier is, doen we dit ook
om dit ambacht te ondersteunen. In
Indonesië heeft handgemaakte batik
veel concurrentie van machinaal
geprinte batik, de fast fashion onder
de batik."

De zoektocht werd vervolgd met een
bezoek aan Indonesië en verschil-
lende werkplaatsen werden bezocht,
waaronder kleinere werkplaatsen aan
huis. "Deze kleine werkplaatsen wor-
den gerund door vrouwen. Zij doen
dit vaak als bijverdienste en kunnen
dit combineren met het gezinsleven",
aldus Myrthe.

PROCES

Volgens Romée heeft iedereen
eigenlijk een eigen taak in het hele
proces. "Eerst worden de patronen

Onderschrift.

Onderschrift.

'IEDERE STAD OP JAVA
HEEFT EEN EIGEN
KLEURENPALET EN
TRADITIES'

aangebracht met de was, overal waar de was zit komt geen verf, dit is echt de uitsparingstechniek van batikken. Daarna wordt het geverfd en vervolgens uitgekookt en dan na het drogen kan het proces weer herhaald worden. Per kleur moet het doek opnieuw worden bedekt. Als een patroon uit vier verschillende kleuren bestaat dan kan het wel tot een jaar duren voordat het doek af is, dit omdat het proces dan vier keer herhaald moet worden. De doeken worden geverfd in een verbad en zijn altijd weer uniek, want de luchtvochtigheid, de zon, de regen en de temperatuur hebben allemaal invloed op het proces."

TJANTING

"Er zijn tjantings met verschillende diktes en met één tuitje of meerdere

Onderschrift.

tuitjes zodat er meerdere lijnen tegelijk gezet kunnen worden", vertelt Romée terwijl ze de tjanting laat zien die ze in de studio hebben liggen. "We hebben zelf Batik Tulis geprobeerd en het is echt heel moeilijk", vult Myrthe aan. "Het druppelt heel snel en het is echt precisiewerk, daarnaast is de stof ook vrij dun. Het kost jaren training om echt goed lijnen te kunnen zetten zonder dat het lekt of dat het uitloopt. Om handgemaakte batik te kunnen herkennen kan er gekeken worden naar de kleur van de buiten- en binnenkant. Bij handgemaakte batik is de kleur aan de binnenkant haast net zo sterk als aan de buitenkant, bij machinaal geprinte batik is de binnenkant vaak wit of vaal. Daarnaast heeft het natuurlijk een uniek handschrift met kleine imperfecties en de stoffen

zijn eigenlijk altijd van katoen, soms van zijde of andere natuurlijke stoffen maar nooit van gemixte stoffen."

INVLOEDEN

Er wordt voornamelijk gewerkt met werkplaatsen aan de Noordkust van Java. Op deze plak zijn veel invloeden die ontstaan zijn vanuit de handel. "Door deze invloeden van andere culturen hebben ze aan de Noordkust hele kleurrijke batik", licht Romée toe. "Iedere stad op Java heeft een eigen kleurenpalet en tradities, hierdoor zit er veel betekenis en symboliek achter een batik patroon. In de toekomst zouden we graag nog wel een batik patroon samen met een batik maker willen ontwikkelen."

www.helloguave.com